

Dne 28.02.1982. godine u stanu Mithada Kozličića drug ŠMITEK G. ZD-RAVKO, Trg mornarice 11, 52000 Pula u vezi revolucionarnog pokreta u RM bivše Jugoslavije dao je slijedeću

I z j a v u :

1. Rođen sam 25.12.1920. godine u Kropi (Slovenija). Potičem iz porodice s devetero djece. Otac strojobravar, majka domaćica. Završio sam dva razreda gimnazije ali usljed siromaštva nisam mogao z nastavit školovanje. Do stupanja u bivšu jugoslovensku RM privremeno sam radio razne poslove, i većinom bio plaćan u naturi (kukuruzno brašno). U stručnu podoficirsku školu u Šibeniku primljen sam u septembru 1936. godine. Bio sam među najmlađima po godinama. Školovanje mi nije zadavalo problema tako da sam bio među boljima. Najteži dio u samom početku predstavljala je strojeva obuka, u vremenu od 2 mjeseca, uz obavezan drill, koji je po sadašnjim pojmovima neodrživ i nezamisliv (žablji skok, čučanje u razdjelima itd). Politička nastava, ako se može tako nazvati, sastojala se iz znanja rodovnika kralja i njegove porodice, i viših starješina. Teorijska nastava odvijala se po odeljenjima, za čitavu klasu nije bilo dovoljno učiona. Težište obuke svodilo se na praktičan rad - pretežno na školskom brodu "Krak". Prve godine školsko ukrcanje proveo sam na "Zmaju" matičnom brodu za hidroplane koji je bio istovremeno i komandni brod eskadre. U cilju obučavanja, vršili smo dužnost pomoćnika - siznog po danu a u noćnim smjenama i siznog. Vršili smo i dužnost pomoćnika signalnog. Vršili smo radove na čišćenju broda, uređivanje konopa, bojadisanje itd. U obuku po boračkim odredima nismo bili uključeni, istoj se tada nije pridavala velika pažnja, težište je bilo na čišćenju i održavanju naoružanja i opreme.

Dva događaja su mi naročito ostala u sjećanju. Prvih dana ukrcanja bio sam na dužnosti crvenog glasnika tj. kurira na sizu. Prvi oficir (pomoćnik K-danta) mogao me pozvati iz kabine zvonce. To sam sasnao kada me sizni podoficir poslao da se javim prvom oficiru. Nakon kucanja i odgovora slobodno ušao sam u kabinu ali istovremeno me odmah i udario. To se ponovilo 3-4 puta uzastopno, dok mi na kraju nije kazao neka gledam s vanjske strane poviše ulaznih vratiju gdje sam zapazio da gori mala crvena sijalica, i kad se zapalila bijela sijalica onda sam shvatio da mogu ući, pa sam i ušao gdje mi je dao nešto da nosim na signalni most.

2. Mora se podvući da su naši klasni podoficiri mahom izabrani pomalo sadisti. Svak na svoj način je sprovodio drill i bila mu je to svakodnevna praksa. Podoficiri koji se nisu snašli u tome brzo su smjenjeni. Sem nastavnih časova u učionama sav ostali režim školovanja bio je u nadležnosti podoficira tako da smo s klasnim starješinom i njegovim pomoćnikom malo dolazili u kontakt, sem službenog razgovora na raportu - ja sam za svo vrijeme školovanja bio samo jednim na raportu.

Da ne zaboravim, bio sam pitomac Stručne podoficirske škole a to je ustvari Stručne brogarske podoficirske škole, 16. klasa od 1936-38. godine. Školovanje sam proveo u Šibeniku sem obaveznog ukrcanja.

3. Svake sedmice bio je detaljni pregled lične spremne i opreme. Novina se nije smjelo ni držati a ni primati - a tako je bilo i s knjigama.

1937. godine me je pozvao jedan drug i rekao "Vidiš vode ga, navodno da je komunista" - taj kojeg su sprovodila dvojica naoružanih bio je visok, mršav, bez kragne i kape - samo u radnom odjelu, imao čini

I - 4/2

15.

mi se brčiče. Ukrkali su ga na motorni čamac. To je bilo ljeti ili u jesen. Kasnije sam saznao da je odveden na "Sv. Nikolu". ~~Rokom~~ Kasnije sam također saznao i to da je umro. Bio je rodom Bosanac, po činu narednik, mašinar.

Inače je u tom periodu, kako sam čuo, bilo dosta premetačina.

4. Drugu školsku godinu sam većinom proveo na ukrcanju i to na školskom brodu "Jadran" gdje sam bio oko 4,5 mjeseci. Tada sam upoznao poručnika fregate Milana Spasića koji je bio navigacijski oficir na "Jadranu". Moram podvući da mi je on jedini kao čovjek ostao u sjećanju. Prilikom mjerenja brzine s palubnim brzinomjerom "Log" (ručni brzinomjer) koja se uobičajeno odmjeravala svakih pola sata, a kod veće brzine to je bilo jako naporno. Jednom prilikom mjerenja došao je Spasić kod mene baš kad sam izvlačio uzicu brzinomjera i kazao "Pitomče nemoj da se mučiš, ja ću ti kazati kad ćeš mjeriti, nije potrebno stalno jer imamo konstantnu brzinu jer vjetar ne mijenja intenzitet". Sjećam se isto kako je vaspitno obrazložio postupak s kormilom prilikom manevra s jedrima. Po tome svemu sam ocijenio da je bio dobar čovjek, dobar pedagog, staložen i čovječan što je tada bila prava rijetkost. Kad je on bio oficir palubne straže u vožnji čak se ni podoficiri ~~sm~~ nisu usuđivali vršiti drill nad nama.

5. Nakon školovanja ~~ikrom~~ išao sam na specijalizaciju po torpednoj grani. Moram napomenuti da smo imali dobrog nastavnika po torpednoj specijalnosti nekog vodnika Živkovića - staložen, miran i čovječan. Pbb Šušlić Branko je bio jedini oficir koji je prisustvovao zajedničkoj večeri uoči Nove godine - družio se s podoficirima. Kasnije (poslije rata) čuo sam da je bio komunista. Inače je kao čovjek bio perfektan.

6. ~~Od oktobra 1938. godine do marta 1939. godine na torpednoj floti~~
Od 4. oktobra 1938. godine do 13. marta 1939. godine nalazio sam se u Komandi podvodnog oružja na torpednom kursu, a od tada do 14. marta 1940. godine na podmornici "Smeli", a od tada pa do kapitulacije na motornoj torpiljarki "Durmitor", s kojom sam otišao u Aleksandriju i tamo ostao sve do 10. aprila 1944. godine. Tada sam dezertirao s broda, priključio se prvom tenkovskom bataljONU NOB-a u Katadbi (Egipat).

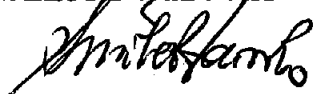
7. S urcanja na podmornici ostao mi je u sjećanju događaj radi čega sam se s podmornice iskrcao. Mlađi podoficiri podmorničari smješteni su bili u krmenoj prostoriji matičnog ~~na~~ broda "Hvar". Ishrana je za tadašnje vrijeme bila odlična, ali su smještajne prilike za spavanje bile jako slabe tako da nas je većina spavala u visaljkama, a kome je smetala visaljka čak i na klupama. U akumulatorskoj sali na pomoćnom ulazu u Arsenal u Tivtu bila je po koji puta i kino predstava. Vraćajući se s prestave na "Hvar" kako je padala kiša upao sam u vodu između tračnica i smočio jednu nogavicu. Kad smo došli na brod vršen je večernji obilazak od strane dežurnog oficira podmorničke flote. Kad je silazio u našu prostoriju jedan od mojih drugova je pustio neki neartikulirani glas. Na taj glas dežurni oficir nas je sve postrojio i tražio ko je to rekao. Pošto se niko nije javio rekao je da će sve zadržati u stroju dok se dotični ne javi. Tako je i ostavio stroj pred starijim dežurnim podoficijom a on je otišao. Pošto sam ja bio sav moker (a u jednoj cipeli mi je bila čak i voda) od dežurnog podoficira sam zatražio dozvolu da promijenim cipele i čarape. Dok sam se ja presvlačio vratio se je taj dežurni oficir i okomio se na mene da ja moram reći ko je taj bio kad se ne javlja. Kad mu nisam htjeo kazati ko je to uradio dao me je na raport. Na raportu kod pbb Vujić Ž. Vojislava mi je na vrlo lijepi način protumačio da me mora kazniti jer me na raport poslao stariji od njega i

nije me primoravao da odam druga. Međutim, oficir koji nije dobio zadovoljštinu da sazna ko je to uradio preko svojih drugova počeo je maltretirati mene. Vremenom u Podmorničkoj flotili postalo mi je neizdržljivo zbog tih maltretiranja, pa sam se prijavio s molbom na raport za prekomandu. Pbb Vujić kad sam mu sve obrazložio prihvatio je moju molbu i samo njemu zahvaljujući otišao sam u prekomandu. U isto vrijeme pooštrena je disciplina, vršene premetačine i počeo je dril podoficira.

Gornji sadržaj izjave upotrijebit će se u naučnoistraživačkom radu - istraživanju revolucionarnog pokreta u RM bivše Jugoslavije.

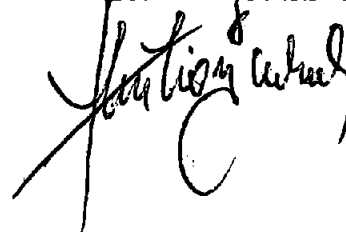
IZJAVU DAO:

Šmitek Zdravko

IZJAVU UZEO:

Mithad Kozličić

Arhiv Bos. krajine B. Luka

ABK .209-115-134.